

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 15. junija 2023 *

„Predhodno odločanje – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Direktiva 93/13/EGS – Člen 6(1) in člen 7(1) – Hipotekarno posojilo, indeksirano v tuji valuti – Preračunske klavzule – Določitev menjalnega tečaja med to tujo valuto in nacionalno valuto – Učinki ugotovitve nepoštenosti pogoja – Učinki razglasitve ničnosti celotne pogodbe – Možnost uveljavljanja terjatev, ki presegajo vračilo zneskov, dogovorjenih v pogodbi, in plačilo zamudnih obresti – Škoda za potrošnika – Nerazpoložljivost zneska mesečnih obrokov, plačanih banki – Škoda banke – Nerazpoložljivost zneska kapitala, izplačanega potrošniku – Odvračalni učinek prepovedi nepoštenih pogojev – Učinkovito varstvo potrošnika – Sodna razlaga nacionalne ureditve“

V zadevi C-520/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (okrajno sodišče za Varšavo-center, Varšava, Poljska) z odločbo z dne 12. avgusta 2021, ki je na Sodišče prispela 24. avgusta 2021, v postopku

Arkadiusz Szcześniak

proti

Bank M. SA,

ob udeležbi

Rzecznik Praw Obywatelskich,

Rzecznik Finansowy,

Prokurator Prokuratury Rejonowej Warszawa – Śródmieście w Warszawie,

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi C. Lycourgos, predsednik senata, L. S. Rossi, sodnica, J.-C. Bonichot, sodnik, S. Rodin (poročevalec) in O. Spineanu-Matei, sodnica,

* Jezika postopka: poljščina.

generalni pravobranilec: A. M. Collins,

sodna tajnica: M. Siekierzyńska, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. oktobra 2022,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Arkadiusz Szcześniak R. Górski in P. Płaska, radcowie prawni,
- za Bank M. SA A. Cudna-Wagner in G. Marzec, radcowie prawni, ter B. Miąskiewicz in M. Minkiewicz, adwokaci,
- za Rzecznik Praw Obywatelskich M. Taborowski kot Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich, B. Wojciechowska, radca prawny, in G. Heleniak, adwokat,
- za Rzecznik Finansowy B. Pretkiel kot Rzecznik Finansowy, skupaj s P. Tronowska in M. Obroślakom, radcowie prawni,
- za Prokurator Prokuratury Rejonowej Warszawa – Śródmieście w Warszawie M. Dejak, prokurator delegowany do Prokuratury Regionalnej w Warszawie, M. Dubowski, Prokurator Okręgowy w Warszawie, in J. Romelczyk, radcowie prawni,
- za Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego J. Jastrzębski, przewodnik komisije za finančni nadzor, K. Liberadzki in A. Tupaj-Cholewa, radca prawni,
- za poljsko vlado B. Majczyna in S. Żyrek, agenta,
- za portugalsko vlado P. Barros da Costa, C. Chambel Alves, A. Cunha in S. Fernandes, agenti,
- za Evropsko komisijo N. Ruiz García in A. Szmytkowska, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 16. februarja 2023

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(1) in člena 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288) ter načel učinkovitosti, pravne varnosti in sorazmernosti.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Arkadiuszom Szcześniakom (v nadaljevanju: A. S.) in banko Bank M. SA zaradi tožbe za izterjavo terjatve, ki izhaja iz uporabe sredstev, izplačanih na podlagi pogodbe o hipotekarnem kreditu, ki bi morala biti razglašena za nično, ker ta pogodba po odpravi nepoštenih pogojev ne more več obstajati.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V deseti in štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker je učinkovitejše varstvo potrošnika mogoče doseči s sprejetjem enotnih predpisov glede nepoštenih pogodbenih pogojev; [...]

[...]

ker morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v potrošniških pogodbah“.

4 Člen 6(1) te direktive določa:

„Države članice določijo, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nepoštenih pogojev.“

5 Člen 7(1) te direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

Poljsko pravo

6 Člen 5 ustawa – Kodeks cywilny (zakon o civilnem zakoniku) z dne 23. aprila 1964 (Dz. U. 1964, št. 16), v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: civilni zakonik), določa:

„Pravice ni mogoče uporabljati na način, ki bi bil v nasprotju s socialno ekonomskim namenom te pravice ali načeli družbenega sobivanja. Tako dejanje ali opustitev imetnika pravice se ne šteje za izvrševanje pravice in se mu ne zagotavlja varstvo.“

7 Člen 222(1) tega zakonika določa:

„Lastnik lahko od osebe, ki dejansko razpolaga s stvarjo, ki mu pripada, zahteva, da mu jo izroči, razen če ta oseba nima izvršljive pravice, ki bi jo lahko uveljavljala proti lastniku, da razpolaga s stvarjo.“

8 Člen 358¹, od (1) do (4), tega zakonika določa:

1. Če se predmet obveznost od njenega nastanka nanaša na denarni znesek, se izpolnitev opravi s plačilom nominalne vrednosti, razen če ni posebnih določb.

2. Stranki lahko v pogodbi določita, da se znesek zadevne izpolnitve določi glede na drugo enoto vrednosti, ki ni denarna.

3. Če se kupna moč denarja po nastanku obveznosti bistveno spremeni, lahko sodišče po upoštevanju interesov strank in v skladu s pravili življenja v družbi spremeni znesek ali način plačila denarne dajatve, tudi če je bila ta določena v sodni odločbi ali pogodbi.
4. Prodajalec ali ponudnik ne more zahtevati spremembe zneska ali načina izvajanja denarne dajatve, če je ta povezana s poslovanjem njegovega podjetja.“
- 9 Člen 361(1) in (2) navedenega zakonika določa:
- „1. Odškodninski zavezanec je odgovoren le za običajne posledice dejanja ali opustitve, ki je vzrok za škodo.
2. V zgoraj navedenih mejah, in razen če zakonska določba ali pogodbeni klavzula ne določa drugače, se z odškodnino za škodo, ki jo lahko zahteva oškodovana stranka, krije njene izgube, ki jih je utrpela in dobiček, ki bi ga dosegla ob neobstoju škode.“
- 10 Člen 385¹(1) in (2) civilnega zakonika določa:
- „1. Pogoji potrošniške pogodbe, ki niso bili posamično dogovorjeni, za potrošnika niso zavezujoči, če se z njimi določajo njegove pravice in obveznosti na način, ki je v nasprotju z dobrimi običaji in s katerim se grobo posega v njegove interese (nedopustna pogodbeni določila). To ne velja za pogoje, ki se nanašajo na glavne obveznosti pogodbenih strank, zlasti tiste, ki se nanašajo na ceno ali plačilo, če je njihovo besedilo nedvoumno.
2. Če pogodbeni pogoj v skladu z odstavkom 1 potrošnika ne zavezuje, pogodba pogodbene stranke zavezuje v preostalem delu.“
- 11 Člen 405 tega zakonika določa:
- „Kdor je brez pravne podlage pridobil premoženjsko korist v škodo druge osebe, mora vrniti korist v naravi, če to ni mogoče, pa plačati njeno protivrednost.“
- 12 Člen 410(1) in (2) navedenega zakonika določa:
- „1. Določbe prejšnjih členov se uporabljajo zlasti v primeru izpolnitve brez pravnega temelja.
2. Izpolnitev je brez pravnega temelja, če oseba, ki jo je opravila, k izpolnitvi sploh ni bila zavezana, ali izpolnitve prejemniku izpolnitve ni bila zavezana opraviti, ali če je podlaga za izpolnitev prenehala ali če predvideni namen izpolnitve ni bil dosežen ali če je bil pravni posel, ki je podlaga za obveznost izpolnitve, neveljaven in tudi po izpolnitvi ni postal veljaven.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 13 A. S. in njegova žena E. S. sta 25. julija 2008 z banko Bank M. sklenila pogodbo o hipotekarnem kreditu za obdobje 336 mesecev v višini 329.707,24 poljskega zlota (PLN) (približno 73.000 EUR), skupaj z obrestmi po spremenljivi obrestni meri (v nadaljevanju: pogodba o hipotekarnem kreditu). Pogoji te pogodbe niso bili posamično dogovorjeni. Posojilo je bilo vezano na švicarski frank (CHF), pri čemer je pogodba določala, da je treba mesečne obroke kredita plačati v poljskih zlotih, po preračunu po prodajnem tečaju švicarskega franka, v skladu s preglednico menjalnih

tečajev tujih valut, ki jo je banka Bank M. uporabljala na dan plačila posameznega mesečnega obroka. Osebama A. S. in E. S. je bilo po sklenitvi aneksa k navedeni pogodbi 6. septembra 2011 omogočeno, da mesečne obroke navedenega kredita plačata neposredno v švicarskih frankih.

- 14 A. S. je s tožbo, vloženo 31. maja 2021, od banke Bank M. zahteval plačilo 3660,76 PLN (približno 800 EUR), skupaj z zamudnimi obrestmi po zakonski obrestni meri od 8. junija 2021, do dneva plačila. A. S. je v utemeljitev svoje tožbe navedel, da pogodba o hipotekarnem kreditu vsebuje nepošteno pogoje, zaradi katerih je postala nična, tako da je banka Bank M. mesečne obroke kredita prejela brez pravne podlage.
- 15 Po navedbah A. S. je banka Bank M. s tem, da je od 1. oktobra 2011 do 31. decembra 2020 uporabila znesek 7769,06 PLN (približno 1700 EUR), ki ustreza mesečnim obrokom, plačanim v obdobju od junija 2011 do septembra 2011, ustvarila dobiček v višini 7321,51 PLN (približno 1600 EUR). Zato je A. S. od banke Bank M. zahteval plačilo polovice tega zneska, in sicer 3660,76 PLN (približno 800 EUR), druga polovica pa naj bi pripadla njegovi ženi E. S., ki ni stranka v postopku v glavni stvari.
- 16 Banka Bank M. je v svojem odgovoru na tožbo, vloženo 1. julija 2021, predlagala zavrnitev tožbe A. S., pri čemer je trdila, da pogodbe o hipotekarnem kreditu ni treba razglasiti za nično, ker ne vsebuje nepoštenih pogojev, in da bi bila lahko v primeru razglasitve ničnosti navedene pogodbe vsekakor izključno banka Bank M. – ne pa A. S. – v položaju, da bi lahko zahtevala plačilo terjatve iz naslova uporabe kapitala brez pravne podlage.
- 17 Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (okrajno sodišče za Varšavo-center, Varšava, Poljska), ki je predložitveno sodišče, navaja, da A. S. izpodbija pogoje iz člena 2(2) in člena 7(1) pogodbe o hipotekarnem kreditu, v skladu s katerimi se pretvorba švicarskih frankov v poljske zlate ter poljskih zlotov v švicarske franke v zvezi z glavnico in mesečnimi obroki kredita izvede z uporabo menjalnega tečaja, ki ga določi banka Bank M. (tako imenovane preračunske klavzule).
- 18 To sodišče je na eni strani pojasnilo, da poljska sodišča preračunske klavzule, kakršne so te iz spora o glavni stvari, enotno štejejo za nezakonite pogodbene pogoje in da so bile vpisane v evidenco nedopustnih pogodbenih določil pri predsedniku Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (urad za varstvo konkurence in potrošnikov, Poljska).
- 19 Na drugi strani predložitveno sodišče poudarja, da nacionalna sodna praksa še ni enotna glede vprašanja učinkov obstoja takšnih nepoštenih preračunskih pogojev v pogodbi o hipotekarnem kreditu. Vendar od sodbe Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:819), ki je bila izdana 3. oktobra 2019, teza, da zaradi vključitve tovrstnih pogojev v pogodbo o kreditu ta pogodba postane nična, jasno prevladuje v nacionalni sodni praksi.
- 20 Glede posledic razglasitve ničnosti pogodbe v nacionalnem pravu, predložitveno sodišče pojasnjuje, da se za pogodbo, ki je bila razglašena za neveljavno, šteje, da ni bila nikoli sklenjena (neveljavnost *ex tunc*). Če sta stranki opravili nekatere storitve na podlagi te pogodbe, lahko zahtevata povračilo, saj gre za neupravičene dajatve.

- 21 Natančneje, predložitveno sodišče pojasnjuje, na eni strani, da lahko banka od kreditojemalca zahteva vračilo enake vrednosti glavnice kredita, ki mu je bil odobren, in na drugi strani, da lahko kreditojemalec od banke zahteva vračilo enake vrednosti plačanih mesečnih obrokov kredita in stroškov, ki jih je prejela banka. To sodišče pojasnjuje, da lahko vsaka stranka zahteva tudi plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina.
- 22 Vendar predložitveno sodišče poudarja, da nacionalna sodna praksa ni enotna glede vprašanja, ali lahko stranke neveljavne kreditne pogodbe poleg plačila zneskov, navedenih v točki 21 te sodbe, zahtevajo plačilo drugih zneskov zaradi uporabe sredstev v določenem obdobju brez pravne podlage. Pravna podlaga, na katero se stranke najpogosteje sklicujejo v utemeljitev takih zahtevkov, naj bi bila neupravičena obogatitev in vračilo izpolnitve brez pravnega temelja.
- 23 Po mnenju tega sodišča se Sodišče glede na Direktivo 93/13 še ni izreklo o možnosti strank kreditne pogodbe, ki je bila razglašena za neveljavno, da zahtevajo vračilo zneskov, ki presegajo zneske, ki sta jih ti stranki plačali na podlagi te pogodbe.
- 24 Predložitveno sodišče meni, da ne bi bilo mogoče sprejeti nobenega zahtevka banke, ki presega vračilo zneska kapitala, izplačanega potrošniku (in, odvisno od primera, zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina), ne da bi se s tem ogrozili cilji, ki jim sledi Direktiva 93/13. Po mnenju tega sodišča je treba z ničnostjo kreditne pogodbe, ki je posledica ravnanja banke, ki je uporabila nepošteno pogoje, preprečiti, da ima slednja koristi zaradi svojega ravnanja, ki ni v nasprotju le z Direktivo 93/13, temveč tudi z dobro vero in moralo. Dodelitev koristi prodajalcem ali ponudnikom, ki so uporabljali nepošteno pogoje, bi bila tudi v nasprotju z nujnostjo, da se ohrani odvrtačni učinek prepovedi takih pogojev, kot je določena v Direktivi 93/13.
- 25 Tako bi po mnenju predložitvenega sodišča dopustitev takšne rešitve pomenila, da bi potrošnik, ki se je seznanil z obstojem nepoštenega pogoja, raje nadaljeval z izvajanjem pogodbe, kot pa da bi uveljavljal svoje pravice, ker bi ga ničnost pogodbe lahko izpostavila negativnim finančnim posledicam, kot je plačilo nadomestila iz naslova uporabe kapitala.
- 26 Nasprotno pa predložitveno sodišče v zvezi s potrošnikom ugotavlja, da se zdi, da potrošnikova možnost zahtevati plačilo zneskov, ki presegajo mesečne obroke, ki jih je plačal banki, in morebiti zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina, stroškov, provizij in zavarovalnih premij, ni v nasprotju z načelom učinkovitosti.
- 27 Vendar to sodišče meni, da če bi se potrošnikom dovolilo, da od prodajalcev ali ponudnikov zahtevajo plačilo takih zneskov iz naslova uporabe zneska mesečnih obrokov brez pravne podlage, bi to pomenilo, da se prodajalcem ali ponudnikom naloži nesorazmerna sankcija.
- 28 Predložitveno sodišče poleg tega meni, da so si morebitne pravne podlage za takšne zahtevke potrošnikov zelo podobne, tako da ne bi bilo upravičeno, da se ustvari možnost hkratnega uveljavljanja toliko terjatev, ne da bi bilo kršeno načelo sorazmernosti. Po mnenju tega sodišča bi bila odobritev take možnosti tudi v nasprotju z načelom pravne varnosti, ki ga je treba razumeti tako, da če se celotna kreditna pogodba razglasi za neveljavno, morata obe stranki povrniti vse denarne dajatve, ki so bile opravljene na podlagi te pogodbe, pri čemer so izključeni vsi drugi zahtevki.

29 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (okrajno sodišče za Varšavo-center, Varšava, Poljska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13 [...] ter načela učinkovitosti, pravne varnosti in sorazmernosti razlagati tako, da nasprotujejo temu, da bi sodišča nacionalno zakonodajo razlagala tako, da lahko v primeru ugotovitve, da je kreditna pogodba, ki sta jo sklenila banka in potrošnik, zaradi v njej določenih nepoštenih pogodbenih pogojev nična od samega začetka, stranki poleg vračila denarnih zneskov, plačanih v okviru izvajanja te pogodbe (banka – glavnico, potrošnik – obroke, takse, provizije in zavarovalne premije), in zakonskih zamudnih obresti od datuma zahteve za plačilo uveljavljata tudi katere koli druge dajatve (zlasti v obliki plačila, odškodnine, vračila stroškov ali valorizacije dajatve), vključno z zahtevki iz naslova, da:

1. oseba, ki je izpolnila denarno dajatev, začasno ni mogla razpolagati s svojimi denarnimi sredstvi ter jih zato ni mogla naložiti in tako ustvariti dobiček,
2. je nosila oseba, ki je izpolnila denarno dajatev, stroške servisiranja kreditne pogodbe in nakazila denarnih sredstev drugi stranki,
3. je imela oseba, ki je prejela denarno dajatev, korist s tem, da je lahko začasno razpolagala s tujimi denarnimi sredstvi ter jih je lahko med drugim tudi naložila in tako ustvarila dobiček,
4. je lahko oseba, ki je prejela denarno dajatev, začasno brezplačno razpolagala z denarnimi sredstvi druge osebe, kar bi bilo pod tržnimi pogoji nemogoče,
5. se je kupna moč denarnih sredstev zaradi teka časa zmanjšala, kar pomeni dejansko izgubo za osebo, ki je izpolnila denarno dajatev,
6. je to, da se denarna sredstva dajo začasno na razpolago, mogoče obravnavati kot izvedbo storitve, za katero oseba, ki je izpolnila denarno dajatev, ni prejela plačila?“

Predlog za ponovno odprtje ustnega dela postopka

- 30 Banka Bank M. je po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca z aktoma, vložanima v sodnem tajništvu Sodišča 10. marca 2023 in 26. aprila 2023, predlagala ponovno odprtje ustnega postopka na podlagi člena 83 Poslovnika Sodišča.
- 31 Banka Bank M. je v utemeljitev svojega predloga navedla, prvič, da na podlagi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca, zlasti pa njegovih stališč iz točk 17, 19, 28, 29, 61, 62 in 66, ni mogoče razumeti obsega zahtevkov prodajalca ali ponudnika ter potrošnika, kar naj bi preprečevalo, da se pravilno uporabita načeli sorazmernosti in učinkovitosti.
- 32 Drugič, banka Bank M. se sprašuje ali je mogoče, da bi bili potrošniki, ki so sklenili pogodbo o hipotekarnem kreditu na Poljskem, postavljeni v ugodnejši položaj od tistih, ki so tako kreditno pogodbo sklenili v drugi državi članici, če bi pridobili pravico, da poleg odplačevanja mesečnih obrokov in stroškov uveljavljajo druge zahtevke zoper banko.
- 33 Tretjič, banka Bank M. graja nekatere ugotovitve iz sklepnih predlogov generalnega pravobranilca.

- 34 Četrtrič in zadnjič, banka Bank M. trdi, da je treba ponovno odpreti ustni postopek, da bi Sodišče lahko pojasnilo vpliv sodbe z dne 21. marca 2023, Mercedes-Benz Group (Odgovornost proizvajalcev vozil, opremljenih z odklopnimi napravami) (C-100/21, EU:C:2023:229), na zadevo iz postopka v glavni stvari.
- 35 V zvezi s tem je treba opozoriti, na eni strani, da Statut Sodišča Evropske unije in Poslovnik zainteresiranim subjektom iz člena 23 tega statuta ne dajeta možnosti, da predložijo stališča v odgovor na sklepne predloge generalnega pravobranilca (sodba z dne 21. marca 2023, Mercedes-Benz Group (Odgovornost proizvajalcev vozil, opremljenih z odklopnimi napravami), C-100/21, EU:C:2023:229, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 36 Na drugi strani, v skladu s členom 252, drugi odstavek, PDEU mora generalni pravobranilec popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstaviti obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih se v skladu s Statutom Sodišča Evropske unije zahteva njegovo sodelovanje. Sodišča ne zavezujejo niti ti sklepni predlogi niti obrazložitev, na podlagi katere je generalni pravobranilec prišel do njih. Zato nestrinjanje zainteresiranega subjekta s sklepnimi predlogi generalnega pravobranilca, ne glede na vprašanja, ki jih ta v njih obravnava, samo po sebi ne more biti razlog, ki bi upravičeval ponovno odprtje ustnega dela postopka (sodba z dne 21. marca 2023, Mercedes-Benz Group (Odgovornost proizvajalcev vozil, opremljenih z odklopnimi napravami), C-100/21, EU:C:2023:229, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 37 Res je, da lahko Sodišče v skladu s členom 83 Poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena, ali če stranka po koncu ustnega dela postopka navede novo dejstvo, ki je odločilno za odločitev Sodišča, ali če je treba v zadevi odločiti na podlagi trditve, o kateri zadevne stranke iz člena 23 Statuta Sodišča Evropske unije niso razpravljale.
- 38 Vendar Sodišče v obravnavanem primeru poudarja, da ima na voljo vse potrebne elemente za odločitev in da o tej zadevi ni treba odločiti na podlagi trditve, o katerih zadevne stranke niso razpravljale. Nazadnje, predlog za ponovno odprtje ustnega dela postopka, naveden v točki 30 te sodbe, ne razkriva nobenega novega dejstva, ki bi lahko odločilno vplivalo na odločitev, ki jo mora Sodišče v tej zadevi sprejeti.
- 39 V teh okoliščinah Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca meni, da ni treba odrediti ponovnega odprtja ustnega dela postopka.

Vprašanje za predhodno odločanje

Dopustnost postavljenega vprašanja in pristojnost Sodišča, da nanj odgovori

- 40 Predložitveno sodišče se je v svojem predlogu za sprejetje predhodne odločbe sklicevalo na dopustnost vprašanja, ki ga je postavilo Sodišču, ker se to vprašanje nanaša tako na zahteve potrošnika kot na zahteve banke, če se pogodba o hipotekarnem kreditu razglasi za neveljavno, medtem ko to sodišče odloča le o predlogu, ki ga je vložil potrošnik.
- 41 Opozoriti je treba, da je v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, določenega v členu 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ki jo bo sprejelo, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki

jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče načeloma dolžno odločiti, če se postavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije (sodba z dne 13. oktobra 2022, Baltijas Starptautiskā Akadēmija in Stockholm School of Economics in Riga, C-164/21 in C-318/21, EU:C:2022:785, točka 32 in navedena sodna praksa).

- 42 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga postavi nacionalno sodišče, zavrne le takrat, kadar je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, kadar Sodišče nima na voljo pravnih ali dejanskih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja podalo koristne odgovore, oziroma kadar gre za hipotetičen problem (sodba z dne 13. oktobra 2022, Baltijas Starptautiskā Akadēmija in Stockholm School of Economics in Riga, C-164/21 in C-318/21, EU:C:2022:785, točka 33 in navedena sodna praksa).
- 43 Ker se v tem primeru del vprašanja za predhodno odločanje nanaša na zahtevke prodajalca ali ponudnika do potrošnika, medtem ko v obravnavani zadevi banka Bank M. na dan, ko je bil sprejet predlog za sprejetje predhodne odločbe, ni vložila nobenega takšnega predloga, predložitveno sodišče meni, da je dopustnost tega dela vprašanja za predhodno odločanje utemeljena, prvič, z okoliščino, da razglasitev ničnosti pogodbe *ex tunc* zajema vračilo neupravičenih dajatev, ki sta jih izpolnila vsak od obeh sopogodbениkov, zato potrebuje odgovor na celotno vprašanje za predhodno odločanje, da bi lahko odločilo o morebitnih ugovorih, ki bi jih uveljavljal prodajalec ali ponudnik, da bi nasprotoval predlogu potrošnika.
- 44 Drugič, to sodišče je Sodišče obvestilo, da se lahko v skladu z razlago, ki prevladuje v nacionalni sodni praksi, šteje, da se je, če sta oba sopogodbениka izpolnila neupravičene dajatve iste narave in njune dajatve izhajajo iz istega pravnega razmerja, neupravičeno obogatila le tista stranka, ki je prejela večjo dajatev. Zato bi moralo navedeno sodišče v postopku v glavni stvari vsekakor preučiti utemeljenost zahtevkov obeh sopogodbениkov.
- 45 Na tretjem in zadnjem mestu, to sodišče meni, da bi nepredložitev celovitega odgovora na vprašanje za predhodno odločanje imela škodljive posledice za odvratalni učinek Direktive 93/13, ker banke, ki delujejo na Poljskem, potrošnikom javno grozijo z resnimi posledicami, če bi se slednji odločili uveljavljati razglasitev ničnosti svoje pogodbe o hipotekarnem kreditu, ker bodo ti prodajalci ali ponudniki pri potrošnikih uveljavljali terjatve, povezane z njihovim razpolaganjem s kapitalom brez pogodbene podlage.
- 46 Poleg tega je banka Bank M. na obravnavi pred Sodiščem 12. oktobra 2022 Sodišče obvestila, da je začela ločen postopek, s katerim je od A. S. zahtevala nadomestilo iz naslova nepogodbene uporabe kreditnega kapitala. Vendar naj bi bil ta postopek prekinjen do odločitve v tem postopku pred Sodiščem.
- 47 V obravnavanem primeru, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah od 31 do 33 sklepnih predlogov, pri obravnavani zadevi ne gre za nobenega od položajev, naštetih v točki 42 te sodbe, v katerih je domnevo upoštevnosti vprašanja za predhodno odločanje mogoče ovreči. Iz pojasnil, predloženih Sodišču, ki so povzeta v točkah od 43 do 46 te sodbe, je namreč razvidno, da je zahtevana razlaga prava Unije v delu, v katerem se nanaša na zahtevke banke do nadomestila, ki presega vračilo kapitala v primeru neveljavnosti pogodbe o hipotekarnem kreditu, povezana s predmetom spora o glavni stvari, ker bo lahko predložitveno sodišče – po potrebi po uradni

dolžnosti – preučilo take zahtevke. Poleg tega ima Sodišče na voljo pravne in dejanske elemente, ki so potrebni za to, da lahko koristno odgovori na postavljeno vprašanje. Postavljeno vprašanje je zato dopustno.

- 48 Poleg tega je treba opozoriti, da mora nacionalno sodišče v okviru nacionalnih postopkovnih pravil in ob upoštevanju načela pravičnosti v civilnih postopkih strankam objektivno in izčrpno navesti pravne posledice, ki jih lahko povzroči odprava nepoštenega pogoja, in to ne glede na to, ali jih zastopa poklicni pooblaščenec ali ne (sodba z dne 29. aprila 2021, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341, točka 97).
- 49 Taka informacija je še toliko pomembnejša, kadar lahko neuporaba nepoštenega pogoja povzroči razveljavitev celotne pogodbe, zaradi katere bi bil potrošnik morda izpostavljen restitucijskim zahtevkom (glej v tem smislu sodbo z dne 29. aprila 2021, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341, točka 98).
- 50 V obravnavanem primeru je iz spisa, ki je na voljo Sodišču, razvidno, da se spor pred predložitvenim sodiščem nanaša ravno na pravne posledice, ki jih lahko povzroči razglasitev ničnosti celotne pogodbe o hipotekarnem kreditu, ker ta po odpravi nepoštenih pogojev ne more več obstajati, tako da je odgovor na del vprašanja za predhodno odločanje, ki se nanaša na zahtevke prodajalca ali ponudnika do potrošnika, nujen, zato da se predložitvenemu sodišču omogoči, da izpolni svojo obveznost obvestitve osebe A. S. o takih posledicah.
- 51 Poleg tega je banka Bank M. trdila, da Sodišče ni pristojno za odgovor na to vprašanje v delu, v katerem se nanaša na učinke razglasitve ničnosti pogodbe, ki jih ne ureja Direktiva 93/13, temveč različne določbe nacionalnega prava, katerih razlaga je v izključni pristojnosti nacionalnih sodišč.
- 52 V zvezi s tem ni sporno, da Sodišče ni pristojno, da bi se v okviru odločanja o predlogu za sprejetje predhodne odločbe izreklo o razlagi nacionalnih določb niti da bi presoјalo o tem, ali jih predložitveno sodišče pravilno razlaga, saj je taka razlaga v izključni pristojnosti nacionalnih sodišč (glej v tem smislu sodbo z dne 3. julija 2019, UniCredit Leasing, C-242/18, EU:C:2019:558, točka 47 in navedena sodna praksa), vendar ostaja dejstvo, kot je generalni pravobranilec ugotovil v točki 35 sklepnih predlogov, da se vprašanje za predhodno odločanje ne nanaša na razlago poljskega prava, temveč na razlago člena 6(1) in člena 7(1) Direktive 93/13 ter načel učinkovitosti, pravne varnosti in sorazmernosti.
- 53 Zato je Sodišče pristojno, da odgovori na postavljeno vprašanje in je slednje dopustno.

Vsebinska presoja

– Uvodne ugotovitve

- 54 V skladu z ustaljeno sodno prakso sistem varstva, ki je vzpostavljen z Direktivo 93/13, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti, zaradi česar pristopi k pogojem, ki jih je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik in na vsebino katerih ne more vplivati (sodba z dne 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria in Bankia, C-70/17 in C-179/17, EU:C:2019:250, točka 49 in navedena sodna praksa).

- 55 Glede takega podrejenega položaja Direktiva 93/13 državam članicam nalaga, naj določijo mehanizem, s katerim zagotovijo, da se lahko vsak pogodbeni pogoj, ki ni posamično dogovorjen, preizkusi, zato da se lahko ugotovi njegova morebitna nepoštenost. V tem okviru mora nacionalno sodišče na podlagi meril, vsebovanih v členu 3(1) in členu 5 Direktive 93/13, ugotoviti, ali tak pogoj ob upoštevanju okoliščin obravnavanega primera ustreza zahtevam dobre vere, uravnoteženosti in preglednosti, ki jih določa ta direktiva (sodba z dne 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria in Bankia, C-70/17 in C-179/17, EU:C:2019:250, točka 50 in navedena sodna praksa).
- 56 Glede na naravo in pomen javnega interesa, ki ga predstavlja varstvo potrošnikov, Direktiva 93/13, kot je razvidno iz njenega člena 7(1) v povezavi z njeno štiriindvajseto uvodno izjavo, državam članicam nalaga, da zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošniki. Za to morajo nacionalna sodišča izključiti uporabo nepoštenih pogojev, da ti ne bi imeli zavezujočih učinkov za potrošnika, razen če ta temu nasprotuje (sodba z dne 10. junija 2021, BNP Paribas Personal Finance, od C-776/19 do C-782/19, EU:C:2021:470, točka 36 in navedena sodna praksa, ter v tem smislu sodba z dne 8. septembra 2022, D. B. P. in drugi (Hipotekarni kredit, izražen v tuji valuti), od C-80/21 do C-82/21, EU:C:2022:646, točka 58 in navedena sodna praksa).
- 57 Za pogodbeni pogoj, ki je razglašen za nepoštenega, je treba načeloma šteti, da ni nikoli obstajal, tako da ne more imeti učinkov za potrošnika. Zato mora biti posledica sodne ugotovitve nepoštenosti takega pogoja načeloma to, da se ponovno vzpostavi pravni in dejanski položaj potrošnika, v katerem bi ta bil, če tega pogoja ne bi bilo (sodba z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 61).
- 58 V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da obveznost nacionalnega sodišča, da ne uporabi nepoštenega pogodbenega pogoja, ki nalaga plačilo zneskov, ki so se izkazali za neupravičene, načeloma zajema restitucijski učinek glede teh zneskov, ker bi neobstoj takega učinka lahko odvzel odvratalni učinek, ki se s členom 6(1) Direktive 93/13 v povezavi z njenim členom 7(1) želi doseči glede nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki (glej v tem smislu sodbo z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točki 62 in 63).
- 59 Spomniti je treba tudi, da člen 6(1) Direktive 93/13 zahteva, da države članice določijo, da nepošteni pogoji za potrošnike niso zavezujoči, „kakor je določeno z nacionalnim pravom“ (sodba z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 64 in navedena sodna praksa).
- 60 Vendar ureditev varstva, ki ga potrošnikom zagotavlja Direktiva 93/13, z nacionalnim pravom ne sme spremeniti obsega in torej vsebine tega varstva ter tako ogroziti krepitve učinkovitosti tega varstva s sprejetjem notnih pravil glede nepoštenih pogojev, kar je bil, kot je navedeno v deseti uvodni izjavi Direktive 93/13, namen zakonodajalca Unije (sodba z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 65).
- 61 Zato mora taka ugotovitev – čeprav morajo države članice v svojem nacionalnem pravu opredeliti podrobna pravila, v okviru katerih se poda ugotovitev nepoštenosti pogodbenega pogoja in se konkretni pravni učinki te ugotovitve materializirajo – omogočati ponovno vzpostavitev pravnega in dejanskega položaja, v kakršnem bi potrošnik bil, če tega pogoja ne bi bilo, zlasti

z določitvijo pravice do vračila ugodnosti, ki jih je prodajalec ali ponudnik na podlagi navedenega nepoštenega pogoja neupravičeno pridobil v njegovo škodo (sodba z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 66).

62 Vprašanja za predhodno odločanje je treba obravnavati ob upoštevanju teh ugotovitev.

Vprašanje za predhodno odločanje

63 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba v okviru razglasitve ničnosti celotne pogodbe o hipotekarnem kreditu, ker ta po odpravi nepoštenih pogojev ne more več obstajati, člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da:

- nasprotujeta sodni razlagi nacionalnega prava, v skladu s katero ima potrošnik od kreditne institucije pravico zahtevati nadomestilo, ki presega vračilo nakazanih mesečnih obrokov in stroškov, plačanih iz naslova izpolnitve te pogodbe, ter plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina, in
- nasprotujeta sodni razlagi nacionalnega prava, v skladu s katero ima kreditna institucija pravico od potrošnika zahtevati nadomestilo, ki presega vračilo kapitala, izplačanega iz naslova izpolnitve te pogodbe, in plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina.

64 Ugotoviti je treba, da Direktiva 93/13 ne ureja izrecno posledic neveljavnosti pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom po odpravi nepoštenih pogojev, ki jih vsebuje, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 44 sklepnih predlogov. Zato morajo države članice določiti posledice take ugotovitve, pri čemer morajo biti pravila, ki jih določijo v zvezi s tem, združljiva s pravom Unije, zlasti pa s cilji, ki jim sledi ta direktiva.

65 Poleg tega, kot je bilo navedeno v točki 57 te sodbe, je treba pogodbeni pogoj, ki je razglašen za „nepoštenega“, načeloma šteti za neobstoječega, tako da za potrošnika ne more imeti učinka. Zato mora biti posledica sodne ugotovitve nepoštenosti takega pogoja načeloma to, da se ponovno vzpostavi pravni in dejanski položaj potrošnika, v kakršnem bi potrošnik bil, če tega pogoja ne bi bilo, zlasti z določitvijo pravice do vračila ugodnosti, ki jih je prodajalec ali ponudnik na podlagi navedenega nepoštenega pogoja neupravičeno pridobil v njegovo škodo (glej v tem smislu sodbo z dne 31. marca 2022, Lombard Lízing, C-472/20, EU:C:2022:242, točki 50 in 55 ter navedena sodna praksa).

66 Ker bi, kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 58 te sodbe, neobstoj takega učinka lahko odvezel odvrčalni učinek, ki ga člen 6(1) Direktive 93/13 v povezavi s členom 7(1) te direktive pripisuje ugotovitvi nepoštenosti pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki, je treba podoben restitucijski učinek priznati, kadar nepoštenost pogojev v pogodbi, sklenjeni med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom, ne povzroči le ničnosti teh pogojev, ampak tudi neveljavnost te pogodbe v celoti.

67 Poleg tega je iz člena 7(1) Direktive 93/13 v povezavi z njeno štiriindvajseto uvodno izjavo razvidno, da je cilj te direktive tudi odvrčanje prodajalcev ali ponudnikov od uporabe nepoštenih pogojev v potrošniških pogodbah.

- 68 Iz tega sledi, da je združljivost nacionalnih pravil, ki urejajo praktične posledice ničnosti pogodbe o hipotekarnem kreditu zaradi obstoja nepoštenih pogojev, s pravom Unije odvisna od tega, ali ta pravila po eni strani omogočajo vzpostavitev pravnega in dejanskega položaja potrošnika, v katerem bi bil, če ne bi bilo te pogodbe, in po drugi strani ne ogrožajo odvrčalnega učinka, ki mu sledi Direktiva 93/13.
- 69 Na prvem mestu, v obravnavanem primeru v zvezi z možnostjo, da potrošnik v primeru razglasitve ničnosti pogodbe o hipotekarnem kreditu uveljavlja terjatve, ki presegajo nadomestilo nakazanih mesečnih obrokov in stroškov, plačanih iz naslova izpolnitve te pogodbe, ter po potrebi plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina, ni razvidno – kar pa mora preveriti predložitveno sodišče – da bi taka možnost ogrozila cilje, navedene v točki 68 te sodbe.
- 70 V zvezi s tem mora predložitveno sodišče ob upoštevanju vseh okoliščin zadeve, o kateri odloča, preučiti, ali upoštevna nacionalna pravila omogočajo ponovno vzpostavitev pravnega in dejanskega položaja potrošnika, v katerem bi bil, če te pogodbe ne bi bilo.
- 71 V zvezi z odvrčalnim učinkom, ki se želi doseči s členom 7(1) Direktive 93/13, je treba poudariti, da lahko možnost, navedena v točki 69 te sodbe, prispeva k odvrčanju prodajalcev ali ponudnikov od vključitve nepoštenih pogojev v potrošniške pogodbe, ker bi vključitev takih pogojev, ki povzročijo ničnost celotne pogodbe, lahko imela finančne posledice, ki presegajo vračilo zneskov, ki jih je plačal potrošnik, in po potrebi plačilo zamudnih obresti.
- 72 Dodati je treba, da za to, da pristojno sodišče sprejme ukrepe, kakršni so ti iz točke 69 te sodbe, ni mogoče šteti, da je v nasprotju z načelom pravne varnosti, ker pomeni konkretno izvajanje prepovedi nepoštenih pogojev iz Direktive 93/13.
- 73 Poleg tega načelo sorazmernosti, ki je splošno načelo prava Unije, zahteva, da nacionalna ureditev, s katero se izvaja to pravo, ne bi smela presegati tega, kar je potrebno za dosego zastavljenih ciljev (glej v tem smislu sodbi z dne 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2003:164, točka 74, in z dne 8. decembra 2022, BTA Baltic Insurance Company, C-769/21, EU:C:2022:973, točka 34). Zato mora predložitveno sodišče ob upoštevanju vseh okoliščin spora o glavni stvari presoditi, ali in v kolikšnem obsegu ugoditev zahtevkom potrošnika, kot so ti iz točke 69 te sodbe, presega to, kar je potrebno za uresničitev ciljev, navedenih v točki 68 te sodbe.
- 74 Iz tega sledi, da v okviru razglasitve ničnosti celotne pogodbe o hipotekarnem kreditu, ker ta po odpravi nepoštenih pogojev iz te pogodbe ne more več obstajati, Direktiva 93/13 ne nasprotuje razlagi nacionalnega prava, v skladu s katero ima potrošnik od kreditne institucije pravico zahtevati nadomestilo, ki presega vračilo nakazanih mesečnih obrokov in stroškov, plačanih iz naslova izpolnitve te pogodbe, ter plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina, če se spoštujejo cilji Direktive 93/13 in načelo sorazmernosti.
- 75 Na drugem mestu, v zvezi z zahtevki prodajalca ali ponudnika do potrošnika je treba poudariti, da je tako kot možnost potrošnika, da uveljavlja terjatve, ki izhajajo iz ničnosti pogodbe o hipotekarnem kreditu, take zahtevke mogoče dopustiti le, če ne ogrožajo ciljev, navedenih v točki 68 te sodbe.
- 76 Če pa bi se kreditni instituciji priznala pravica, da od potrošnika zahteva nadomestilo, ki presega vračilo kapitala, izplačanega iz naslova izpolnitve te pogodbe, in po potrebi plačila zamudnih obresti, bi to lahko ogrozilo odvrčalni učinek, ki se želi doseči z Direktivo 93/13, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 60 sklepnih predlogov.

- 77 Sodišče je ob neki drugi priložnosti že pojasnilo, da če bi nacionalno sodišče smelo spremeniti vsebino nepoštenih pogojev v takšnih pogodbah, bi namreč ta pristojnost lahko ogrozila uresničitev dolgoročnega cilja iz člena 7 Direktive 93/13. Ta pristojnost bi prispevala k temu, da bi se za prodajalce ali ponudnike odpravil odvračalni učinek, ki ga ima nepogojna neuporaba takih nepoštenih pogojev za potrošnika, ker bi ti prodajalci ali ponudniki te pogoje še naprej poskušali uporabljati, če bi vedeli, da lahko nacionalno sodišče, če bo ugotovilo njihovo ničnost, pogodbo vseeno dopolni v potrebnem obsegu tako, da se zaščiti interes teh prodajalcev ali ponudnikov (sodba z dne 14. junija 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, točka 69).
- 78 Prav tako bi razlaga nacionalnega prava, v skladu s katero bi imela kreditna institucija pravico, da od potrošnika zahteva nadomestilo, ki presega vračilo kapitala, izplačanega iz naslova izpolnitve te pogodbe, in da zato prejme nadomestilo za potrošnikovo uporabo tega kapitala, prispevala k odpravi odvračalnega učinka, ki ga ima ničnost navedene pogodbe na prodajalce ali ponudnike.
- 79 Poleg tega bi bila ogrožena učinkovitost varstva, ki ga potrošnikom zagotavlja Direktiva 93/13, če bi bili ti pri uveljavljanju pravic, ki izhajajo iz te direktive, izpostavljeni tveganju, da bodo morali plačati tako nadomestilo. Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 61 sklepnih predlogov, bi taka razlaga lahko privedla do položajev, v katerih bi bilo za potrošnika ugodneje, da nadaljuje izpolnjevanje pogodbe, ki vsebuje nepošten pogoj, kot pa da uresničuje pravice, ki jih ima na podlagi navedene direktive.
- 80 Tega razlogovanja ni mogoče ovreči s trditvijo banke Bank M., da bi potrošniki, če prodajalci ali ponudniki ne bi imeli možnosti zahtevati nadomestila, ki bi presegal vračilo kapitala, izplačanega iz naslova izpolnitve te pogodbe, in po potrebi plačila zamudnih obresti, dobili „brezplačno“ posojilo. Prav tako ga ni mogoče ovreči s trditvami banke Bank M. in Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (komisija za finančni nadzor, Poljska), da bi bila stabilnost finančnih trgov ogrožena, če bankam ne bi bilo dovoljeno, da od potrošnikov zahtevajo tako nadomestilo.
- 81 Prvič, v zvezi s tem v skladu z načelom *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* (nihče se ne more sklicevati na svoje oporečno ravnanje) ni mogoče sprejeti niti tega, da ima stranka gospodarske koristi zaradi svojega nezakonitega ravnanja, niti tega, da ji je treba povrniti škodo, povzročeno s takim ravnanjem.
- 82 V obravnavani zadevi, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 58 sklepnih predlogov, je morebitna razglasitev ničnosti pogodbe o hipotekarnem kreditu posledica tega, da je banka Bank M. v to pogodbo vključila nepoštene pogoje. Zato ji ni mogoče dodeliti nadomestila za izgubo dobička, podobnega tistemu, ki ga je pričakovala na podlagi navedene pogodbe.
- 83 Drugič, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 64 sklepnih predlogov, trditev v zvezi s stabilnostjo finančnih trgov ni upoštevna v okviru razlage Direktive 93/13, katere namen je varstvo potrošnikov. Poleg tega ni mogoče dopustiti, da bi prodajalci ali ponudniki lahko iz razloga ohranitve stabilnosti finančnih trgov zaobšli cilje Direktive 93/13. Bančne ustanove morajo namreč svoje dejavnosti organizirati v skladu s to direktivo.

- 84 Zato Direktiva 93/13 v okviru razglasitve ničnosti celotne pogodbe o hipotekarnem kreditu, ker ta po odpravi nepoštenih pogojev, ki jih je vsebovala, ne more več obstajati, nasprotuje razlagi nacionalnega prava, v skladu s katero ima kreditna institucija pravico od potrošnika zahtevati nadomestilo, ki presega vračilo kapitala, izplačanega iz naslova izpolnitve te pogodbe, in plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina.
- 85 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba v okviru razglasitve ničnosti celotne pogodbe o hipotekarnem kreditu, ker ta po odpravi nepoštenih pogojev ne more več obstajati, člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da:
- ne nasprotujeta sodni razlagi nacionalnega prava, v skladu s katero ima potrošnik od kreditne institucije pravico zahtevati nadomestilo, ki presega vračilo nakazanih mesečnih obrokov in stroškov, plačanih iz naslova izpolnitve te pogodbe, ter plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina, če se spoštujejo cilji Direktive 93/13 in načelo sorazmernosti, in
 - nasprotujeta sodni razlagi nacionalnega prava, v skladu s katero ima kreditna institucija pravico od potrošnika zahtevati nadomestilo, ki presega vračilo kapitala, izplačanega iz naslova izpolnitve te pogodbe, in plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina.

Stroški

- 86 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

V okviru razglasitve ničnosti celotne pogodbe o hipotekarnem kreditu, ker slednja po odpravi nepoštenih pogojev ne more več obstajati,

je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah

razlagati tako, da

- **ne nasprotujeta sodni razlagi nacionalnega prava, v skladu s katero ima potrošnik od kreditne institucije pravico zahtevati nadomestilo, ki presega vračilo nakazanih mesečnih obrokov in stroškov, plačanih iz naslova izpolnitve te pogodbe, ter plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina, če se spoštujejo cilji Direktive 93/13 in načelo sorazmernosti, in**
- **nasprotujeta sodni razlagi nacionalnega prava, v skladu s katero ima kreditna institucija pravico od potrošnika zahtevati nadomestilo, ki presega vračilo kapitala, izplačanega iz naslova izpolnitve te pogodbe, in plačilo zamudnih obresti po zakonski obrestni meri od datuma opomina.**

Podpisi